

BILTEN SDP-a VELA LUKA

Izdavač

Općinska
organizacija
Socijaldemokratske
partije Vela Luka

Uredništvo

Odbor Općinske
organizacije

UVODNO SLOVO

Prvi puta u povijesti hrvatske demokracije, jedan Lučanin tj. Luška našla se na izbornoj listi SDP-a. Riječ je o našoj načelnici Katarini Gugić, koja nam se detaljnije predstavlja u biltenu. Ivan Plantić u još jednoj kolumni analizira predizborni društveni trenutak u zemlji. Uz pregled stranačkih aktivnosti, upoznajemo vas s našim simpatizerom Danom Mileusnićem i onima koji su nas napustili. U crticama iz povijesti donosimo priču o obitelji Rajčić.

**SADRŽAJ
BROJA**

K. Gugić: Za otoke pune života!	2-4
Kolumna I. Plantića	5
Stranačke aktivnosti	6
Naši simpatizeri	7
In memoriam	7
Crtice iz prošlosti	8

RESTART

KOALICIJA ZA NOVI POČETAK

Na izborima za
Hrvatski sabor
5. srpnja
zaokružite listu
Restart koalicije

13

i našu
Katarinu Gugić!

1. Arsen Bauk
2. Katica Glamuzina
3. Branko Grčić
4. Ivana Marković
5. Kuzma Tomašić
6. Teo Jeličić
7. Pero Memed

8. **Katarina Gugić**
9. Krešimir Kuran
10. Gordana Muhtić
11. Goran Kotur
12. Sanja Ćurin
13. Jadran Barač
14. Eleonora Mandić

Katarina Gugić: ZA OTOKE PUNE ŽIVOTA!

Dragi Lučani, poštovani birači, prošle su tri godine od mojeg izbora za načelnicu. Nadam se da nisam iznevjerila vaša očekivanja, trudila sam ih se i nadmašiti. Ponosna sam što je za nama niz opipljivih, odrađenih projekata. Proračun Općine Vela Luka u 2019. g. uvećan je za skoro 6 milijuna kuna u odnosu na 2017. g. U prvom redu, smatram da smo napravili veliki pomak u gospodarenju otpadom. U zajedničkom djelovanju s Općinom Blato, sanirana je Sitnica, gorući problem zapadnog dijela našeg otoka. Izgradili smo Reciklažno dvorište i na putu smo da uspostavimo najnapredniji sustav gospodarenja otpadom i tako sačuvamo prirodu ovog otoka za naše buduće generacije.

Veći iskorak napravili smo i kod poboljšanja električne mreže. Završeni su

Smatram da smo napravili veliki pomak u gospodarenju otpadom. Sanirana je Sitnica i izgrađeno Reciklažno dvorište! Na dobrom smo putu očuvanja prirode našeg otoka za buduće generacije.

radovi na polaganju kabela i izgradnji trafostanice (TS) Gradina Bad i TS Pičena. Završeni su radovi na polaganju kabela za TS Stani i izgrađena je trafostanica, a prilikom polaganja kabela za TS Stani i TS Pičena položeni su i kabeli za javnu rasvjetu. Na širenje priključaka za kanalizaciju, uređenje šetnica u centru mjesta i rivu ispred Ožbalta samo u zadnjoj godini dana utrošeno je više od milijun kuna. Oko 400.000 kuna uloženo je u asfaltiranje i održavanje nerazvrstanih cesta te probijanje poljskih puteva. Tri godine nakon, Vela Luka ima jedinstvenu „Luku mozaika“, konačno dovedenu infrastrukturu u industrijskoj zoni, ali i autoškolu koja je počela s radom u Veloj luci nakon točno 10 godina. Kao ključni preduvjet svih ovih projekata, uz sređene imovinsko – pravne odnose, svakako je izrada projektne dokumentacije. Pripremljeni su i u izradi su projekti:

- aglomeracije Vela Luka,
- rekonstrukcije zgrade Dječjeg vrtića *Radost*,
- rekonstrukcije zgrade Veslačkog kluba *Ošjak*,
- temeljne infrastrukture aktivnog turizma,
- Joint_SECAP,
- uređenja park šume – otočića *Ošjak*,
- idejnog rješenja rekonstrukcije

Zadružnog doma,

- uređenja ribarnice,
- širenja vodoopskrbe i elektrifikacije...

Veći iskorak napravili smo i kod poboljšanja električne mreže.

Završene su trafostanice Gradina Bad, Pičena i Stani!

Ponosna sam da je većina ovih projekata sufinancirana europskim i nacionalnim sredstvima zahvaljujući reorganizaciji Pravilnika o unutarnjem redu Općine gdje smo zaposlili stručnu suradnicu za nacionalne i EU fondove. Odlična suradnja s nadležnim ustanovama i udrugama rezultirala je bogatijim programom kulturnih i sportskih manifestacija tijekom Luškog lita, Adventa i proslave Dana općine. Općina je u ovom razdoblju sustavno radila na brendiranju luških specifičnosti - Stajun od lumblije, Vela Luka Outdoors (Luška, Mrkla i Zimska strka), Dani Vele spile, Dani Korčulanskog maslinovog ulja, zatvaranje Festivala viteških igara otoka Korčule...

Krećemo s velikim projektom adaptacije Centra za kulturu, u kojem ćemo smjestiti Memorijalni centar Olivera Dragojevića. Mislim da ćemo se svi složiti da je Vela Luka potrebno brendirati kao Oliverovu luku. To nije samo da bi

Novoizgrađeno Reciklažno dvorište

Elektrifikacija i asfaltiranje - Stani

privukli turiste, već i da bi se odužili tom velikom luškom glazbeniku i očuvali uspomenu na njegovo djelo. Istovremeno, osmišljavaju se i drugi sadržaji i aktivnosti s ciljem da Vela Luka postane središnjim mjestom evociranja uspomene na njegovo glazbeno stvaralaštvo, a manifestacija „Trag u beskraju“, koja na visokoj razini oživljava različite aspekte njegova stvaralaštva, svakako je jedna od njih. Adaptacija Centra za kulturu otvara i pitanje konačnog uređenja Zadružnog doma u kulturni i društveni centar ovog mjesta čije ćemo idejno rješenje vrlo brzo predstaviti javnosti. Uz radove na uređenju Centra za kulturu u narednoj godini dana opremit ćemo dvije prostorije i kuhinju Dječjeg vrtića, asfaltirati cestu do Pičene i Tankaraca,

Svakako, bilo je tu puno više projekata, ali pandemija koronavirusa je poremetila i naše planove u Veloj Luci, ograničila i znatno smanjila već neka osigurana sredstva, slabije se puni i proračun. Situacija i posljedice koronavirusa prisilila nas je da usporimo svoje aktivnosti i projekte, ali i pokazala kako se znamo nositi s neočekivanim, teškim i stresnim situacijama. To ne bi bilo moguće bez zajedničkog angažmana ljudi na terenu, ali i vas, dragi mještani i otočani jer ste svojim odgovornim ponašanjem pomogli da što prije i bezbolnije svladamo prvu fazu borbe s virusom. Pred nama je jedna neizvjesna bitka i nitko ne zna što donosi sutra, kako u zdravstvenom tako i u ekonomskom pogledu pa je tim više

potreban zajednički angažman i razumijevanje na svim područjima kako bi sa što manje posljedica svladali buduće izazove koje nam nosi ova situacija. No, uz onaj "kineski", imamo i mi svoj luški "virus", koji se širi iz susjednih nam prostorija Županijske lučke uprave, rekla

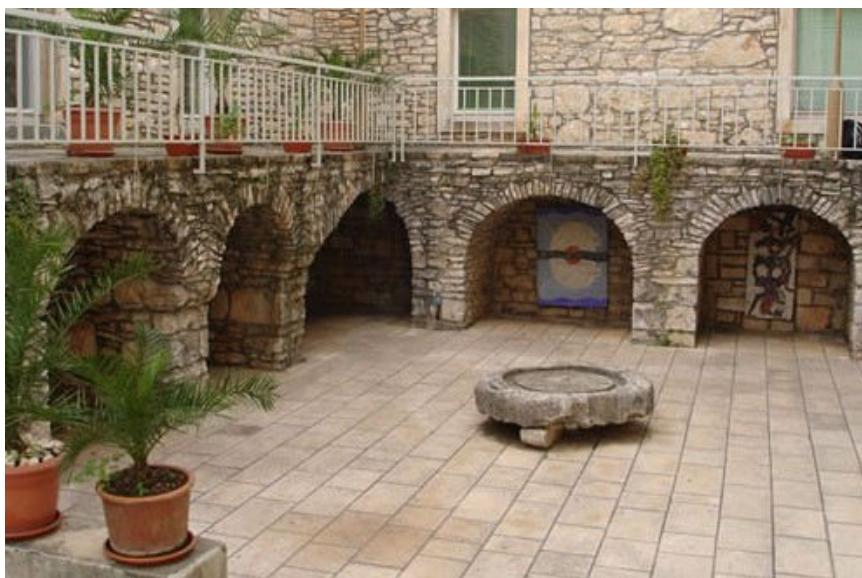
Uz onaj 'kineski',
imamo i mi svoj luški
'virus', koji se širi iz
susjednih nam
prostorija Županijske
lučke uprave, rekla bih
iz čistog *despeta*,
gurajući naše
Komunalne djelatnosti
u stečaj.

bi iz čistog *despeta*. Neraspisivanje koncesije za privez i odvez gura naše Komunalne djelatnosti u stečaj. A Komunalne djelatnosti nisu ni SDP-ove ni HDZ-ove, već naše luške službe. Imperativ svakog političkog faktora u Luci treba biti njihov opstanak.

Čast mi je što sam na SDP-ovoj parlamentarnoj listi odabrana kao prva iz Vele Luke u suvremenoj hrvatskoj povijesti, tim više kao mladoj osobi koja je u svom prvom mandatu. Smatram da je to i počast našoj luškoj organizaciji koja

Krećemo s velikim projektom adaptacije Centra za kulturu, u kojem ćemo smjestiti Memorijalni centar Olivera Dragojevića.

urediti šetnicu ispred Osnovne škole, nastaviti sa postavljanjem mozaika, uvesti javni besplatni internet i mnoge druge aktivnosti.

Čast mi je što sam na listi SDP-a odabrana kao prva iz Vele Luke u suvremenoj hrvatskoj povijesti, i to kao mlada osoba u svom prvom mandatu!

godinama sustavno radi na promicanju lijeve ideje na našem otoku i županiji. Niz godina Vela Luka je bilo jedino SDP-ovo svjetlo na krajnjem jugu naše države. Ukoliko postanem saborska zastupnica, brinut ću se za interese Luke i našeg otoka Korčule, ali i ostalih naših otoka o kojima je potrebno govoriti i brinuti. Otoci značajno pridonose hrvatskom BDP-u kroz turizam. Ulaže li Hrvatska u otoke i mogu li se otoci isključivo smatrati kulisom za turizam i ljeto? Naravno da ne! Hrvatska treba omogućiti otocima da razvijaju i svoje ostale potencijale, prostor i mogućnosti za život izvan sezone te da osiguraju zadržavanje mladih ljudi. Jer je kritičan trenutak, otoci se raseljavaju, prepušteni su tek ljetu i turizmu. A to nije dovoljno za njihov opstanak. Potrebna su nam rješenja i suradnja mnogo šira nego što je to sam fizički razmjer samih otoka. Teme koje vidim u fokusu svog djelovanja kao buduće saborske zastupnice su: održivi gospodarski razvoj i prometna povezanost, digitalizacija i klimatske promjene. Ja sam otočanka, ponosim se time i zalagat ću se da ne živimo u izoliranim svjetovima, već da težimo

I dalje ostajem načelnica Vele Luke, a kao saborska zastupnica mogu još i više pomoći Veloj Luci, otoku Korčuli i doprinijeti razvoju svih naših otoka!

Nastavak popločavanja središta Vele Luke

ravnoteži između turizma i naše kulturne, povijesne i prirodne baštine. Na kraju, ono što želim naglasiti jest da i dalje ostajem načelnica Vele Luke, ali znam da ukoliko postanem saborska zastupnica mogu još i više pomoći Veloj Luci, otoku Korčuli te doprinijeti razvoju svih naših otoka! **Vaša Katarina Gugić**

Biografske crtice:
Rođena je 1988. u Splitu, u kojem je završila stručni studij Turističkog poslovanja na Ekonomskom fakultetu. Za načelnicu Vele Luke izabrana je 2017.

LISTA 13 kandidatkinja **8**

Katarina Gugić

#otocankazaotoke

RESTART
KOALICIJA ZA NOVI POČETAK

IZADI I PROMIJENI!

SDP HSS HSU SNAGA GLAS

PRIPREMA, POZOR, RESTART! *(kolumna Ivana Plantića)*

Rano ljeto godine Gospodnje 2020.; Hrvatska se nalazi u još jednom predizbornom, da ne kažem predinfarktnom stanju, takoreći na infuziji. Iza nas su četiri godine mandata aktualne Vlade nakon kojih bi i puno zdravije ekonomije od hrvatske zalegle u bolesničku postelju, pandemija koronavirusa, korupcijske afere kojima se više ne zna ni broja (nakon 95. prestali smo ih i brojati); ispred nas je turistička sezona za zaborav i ekonomski krah najesen. Živimo u vremenu u kojem sve ima svoju cijenu, a ništa vrijednost; još

Iza nas su korupcijske afere kojima se više ne zna ni broja; ispred nas je turistička sezona za zaborav i ekonomski krah najesen. Živimo u vremenu u kojem sve ima svoju cijenu, a ništa vrijednost.

uvijek aktualna Vlada upravo je školski primjer navedenog pravila. U njihovoj paralogici uobičajilo se najveće promašaje i odluke koje su na vi sa zdravim razumom pretvarati u najveće uspjehe; odlučili su izbore datirati za početak srpnja, kad se razmjeri gospodarskog armagedona još koliko-toliko mogu prikriti, računajući na glasove uslijed "uspjeha" u borbi s pandemijom virusa Covid-19. O kakvom se uspjehu radi mnogima će postati jasno najesen, kako dani budu sve kraći, a redovi pred pučkim kuhinjama sve duži - gospodarstvo su u tijeku pandemije odlučili pokrenuti tako da gospodarstvo zaustave i zatvore ljude u vlastite dnevne boravke uzrokujući tako ekonomsku štetu od kojih 40-ak milijardi kuna, a virus u Hrvatskoj ionako nije imao nikakve šanse; umro je od dosade tijekom jedne od svakodnevnih konferencija Stožera. To su, eto, argumenti temeljem kojih će vladajući za koji dan tražiti vaše povjerenje za iduće

četiri godine. Aferu s Hrvatskim šumama ili onu s vjetroelektranama koja je koštala krune kninsku kraljicu ovaj put neću spominjati, naprosto zbog srama kakvi ljudi nam vode domovinu i bivaju inaugurirani na sve ključne položaje. Nisam, međutim, ipak toliko sramežljiv da vas ne bih podsjetio na, recimo, ministricu Bedeković i njenu enciklopedijsku izjavu - uzeli smo, doduše, novac invalidima, ali to neće loše utjecati na njih! "No brain, no pain", rekli bi Amerikanci; glupost uistinu ne boli, ali strahovito puno košta ovu zemlju. Sjetite se toga kad 5. srpnja na svom biračkom mjestu uzmete olovku u ruke.

Na političkom tržištu došlo je do poprilične devalvacije; iako je Hrvatska prema broju stranaka po glavi stanovnika u samom svjetskom vrhu, kad vidite što vam se sve nudi, jasno vam je da su u ovoj zemlji kriteriji rapidno pali. Tek nekoliko je političkih opcija koje imaju realne šanse prijeći izborni prag, a od njih samo jedna koja može uvesti Hrvatsku u 21. stoljeće. To sasvim sigurno nije krajnja desnica, koja se nije maknula dalje od Bleiburga, koja filtrira krvna zrnca i viri u tuđe maternice, koja polaže autorska prava na hrvatstvo iako redovito ima porođajne muke s hrvatskim pravopisom, tumačenjem povijesti ili hrvatskim Ustavom. Uostalom, heroji Domovinskog pokreta tipa Škore ili Hasanbegovića nisu zajedno oslobodili hrvatske zemlje ni toliko da bi čovjek na njoj posadio maslinu; kad vidite kakve su likove okupili oko sebe, od Dreleta do Pervana, nije čovjek siguran jesu li to kandidati za parlament ili za večernju školu. Sve što takvima možete udijeliti na biralištu jest osmijeh marke odj. i primjerak hrvatske gramatike. Budućnost ove zemlje još je manje zajednica, upitno koliko hrvatska i još upitnije koliko demokratska, od milja zvana HDZ - ta tri slova simbol su svega onoga zbog čega, uostalom, i jesu na optuženičkoj klupi. Njihovi članovi, sve mahom poštenji, marljivi, bogobojazni ljudi, na predizbornim skupovima redovito mole Zdravomariju, iako ih se dobar dio do 91. nije znao ni prekrižiti. Tek što su došli do "sveta Marijo, majko

Božja" iznenada padaju u afan i, kao što je Krist pretvorio vodu u vino, oni jednim telefonskim pozivom prenamijene, primjerice, vilu s bazenom u OPG ribogojilište; polažu ruke na oduzetog člana s debelom invalidskom mirovinom i dok si rekao keks ovaj đipa kao baletni solist. Znaju oni da je blaženije davati nego primati, stoga imaju puno razumijevanje za svog prijatelja Orbana iz pučke stranke kojeg žulja Trianonski sporazum i činjenica da je mađarska granica na Dravi, a ne u Rijeci; ako se prijatelj može utješiti hrvatskom naftom ili kakvom inom dotacijom, tu je zajednica. Uostalom, premijer je već pokazao da nema neke naročite kriterije, bilo da je riječ o izboru prijatelja ili najbližih suradnika - 15 ministara mu nije dočekalo kraj mandata zbog kojekakvih afera. Kakvu kadrovsku politiku vodi, pokazuje i primjer splitskog staračkog doma; njemu bi vjerojatno Noa bio direktor Jadrolinije, naravno, ako bi imao stranačku iskaznicu. Nikad mi nije bilo jasno kako se tako veliki Hrvati uspijevaju smjestiti u tako sitne duše; spremni su, rječnikom Stožera kazano, na izolaciju i političko uzemljenje. Njima se, naprosto, ne treba zamarati; sudit će im Bog, a Vječni sud je kudikamo ozbiljnija institucija nego hrvatsko pravosuđe.

Ostaje vam, dakle, samo jedna politička opcija na predstojećim izborima. Hrvatskoj ne treba reset i povratak na tvorničke postavke, jer to bi, u našem slučaju, značilo povratak u devedesete, u vrijeme privatizacijskog zločina i oživotvorenja vjekovnog sna Hrvata o dvjesto bogatih obitelji. Ono što Hrvatskoj treba je Restart, novi početak i nova prilika za normalan život. Imate je početkom srpnja; nemojte je propustiti.

Ostaje vam samo jedna politička opcija. Ono što Hrvatskoj treba je Restart, novi početak i nova prilika za normalan život. Imate je početkom srpnja, nemojte je propustiti.

STRANAČKE AKTIVNOSTI

Najviše glasova na izborima za Europski parlament

Krajem svibnja 2019. održani su izbori za Europski parlament. Lista SDP-a osvojila je 4 mandata. U Veloj Luci i najveći broj glasova - 411 ili 35,73 %, što je bio najbolji rezultat SDP-a u županiji i drugi najbolji rezultat u Dalmaciji.

Zoran Milanović novi hrvatski predsjednik i još jedna pobjeda SDP-a u V. Luci

Dana 5. siječnja 2020. većina hrvatskih birača izglasala je promjene i novog hrvatskog predsjednika - SDP-ovca Zorana Milanovića. I Vela Luka je ponovno dala svoj obol u toj pobjedi. U drugom krugu je za Milanovića glasovalo 1064 birača ili gotovo tristo glasova više od kandidatkinje HDZ-a. Inače, u rujnu 2019. Milanović je u predizbornoj kampanji bio posjetio Velu Luku. Održao je skup u hotelu "Jadran" te se družio s članovima i simpatizerima, ali i s Lučanima na otvorenom, na Danima maslinova ulja.

Zoran Milanović među Lučanima 12.9.2019.

IZ RADA FORUMA SENIORA

U proteklom razdoblju nastavili smo s realizacijom tematskih sjednica na kojima se raspravljalo o aktualnim problemima u mjestu, SDP-u i Hrvatskoj, ali i informiralo. Članovi su aktivno sudjelovali u svim dosadašnjim izbornim kampanjama. Aktivno su uključeni u realizaciju pojedinih općinskih projekata. Zbog pandemije COVIDA 19 ipak nismo uspjeli realizirati sve planirane aktivnosti. Pozivamo sve na angažman na predstojećim izborima na kojima V. Luka po prvi put u novijoj hrvatskoj povijesti ima kandidata, uz podsjetnik da naše mjesto više od 40 godina nije imalo saborskog zastupnika. (Tonči Donjerković)

AKTIVNOSTI FORUMA ŽENA

Na Ribarskoj večeri 11. srpnja 2019. Forum je organizirao Lušku trpezu spremivši pićićok, pogače i druga tradicionalna luška jela. Prihod od

2193,50 kn uplaćen je za pomoć u liječenju malog Petra iz Korčule. U rujnu iste godine Forum je tradicionalno sudjelovao na Danima maslinova ulja, a u listopadu na manifestaciji "Stajun od lumblije". U prosincu 2019. prikupljale su se namirnice za Caritas i potrebite.

Prigodom Međunarodnog dana žena 2020. priređen je tradicionalni humanitarni ples i prikupljeno je 9380 kn za Narodnu glazbu Vela Luka.

Obilježavanje Dana žena / Luška trpeza

Novogodišnje druženje

Na Valentinovo 2020. u hotelu "Korkyra" održano je tradicionalno, 17. po redu glavno godišnje druženje članica i članova, simpatizerki i simpatizera SDP-a. Ovom stranačkom okupljanju su, kao i dosadašnjih godina, prisustvovali predstavnici susjednih općinskih organizacija. Prisutnima su se obratili predsjednik Ivo Žuvela Gige, tajnik Nino Vlašić, dok su o radu i planovima govorili predsjednici stranačkih foruma.

Iste večeri dodijeljena je posebna zahvalnica simpatizeru Marku Miroševiću Šklaticu za dugogodišnju vjernost i pomoć stranci, ali i nesebično davanje javnom dobru V. Luke. Okupljene su i ovog puta zabavljali "Velolučki evergrini". (Tonči Donjerković)

DANE MILEUSNIĆ

U Garmi kod Tudorovice, svojem utočištu, svoju je priču otpuhao uz dim cigarete, s dobroćudnim pogledom (neobičnim za vojnika) i osmijehom kojeg nije skidao s lica, niti onda kada je pričao o nepravdi ili nemoći svoje voljene Sjaune.

A priča je započela u ličkoj Brloškoj Dubravi ratne 1943. u brojnoj obitelji nekadašnjeg trepčanskog rudara. Nakon što je čitavo djetinjstvo čuvao ovce, odlazi u Zagreb na školovanje. Najprije je učio za bravara, no ubrzo prelazi u srednju vojnu-tehničku školu. Što ga je privuklo? Besplatno odijelo, hrana i stan! Još pod dojmom priča iz rata, vojnički poziv prigrilit će s entuzijazmom.

Na Lastovo je poslan 1961. U jednom od najmlađih garnizona koji je znao brojiti i do 600 vojnika, postat će upravnik mehaničarske radionice. Na prvom izletu izvan otoka upoznaje Velu Luku. Pozvali su ga prijatelji na proslavu Prvog maja. Bio je oduševljen i bila je to ljubav na prvi pogled. Sve češći dolasci rezultirali će s brakom sa Sjaunom Žuvela. Počeli su zajedno živjeti u Ublima i tako bi ostalo da ga nisu premjestili u Šibenik. 1972. je dočuo za odlazak Dragičevića iz Privale i odmah se javio na mjesto zapovjednika bitnice. Njegovoj supruzi se nije baš vraćalo u Luku, ali njemu je to bio san snova. U Privali ga je zatekla derutna baraka, građena 1948. Da bi potaknuo gradnju nove, sam je „pripomogao“ buri da nakrivi baraku. I već se sredinom 1970-ih izgradila vojarna. Na Velo Dance se smjestila stanica za otkrivanje podmornica, čiji su aparati mogli detektirati ulaz podmornice kroz Otrantska vrata. Kompleks se zaokružio sredinom 1980-ih gradnjom rive i skladišta na Meji.

Od prvog dana dolaska prionuo je oplemenjivanju eksterijera. Krči zemlju, stvara povrtnjake i plantažu maslina. Svakoj generaciji vojnika dat će zadatak da iskrči novi povrtnjak. S vojnicima,

njih prosječno oko 20, sudjeluje u mjesnim akcijama. Radili su iskope za telefonske stupove, kao i na održavanju ceste do Privale. S vojnicima je pomagao u svim kritičnim trenucima mjesta - u čišćenju i normalizaciji stanja nakon plimnog vala 1978., gašenju požara u Potirni 1985. Vojni garnizon je sudjelovao u društvenom životu sredine i nikada nije bio zabilježen niti jedan njihov eksces.

I onda je došao rat. Već u siječnju 1991. uspostavlja tajni kontakt s Kriznim štabom Općine Korčula i Mjesne zajednice Vela Luka. Komandi u Korčuli jasno poručuje kako je zadaća jugoslavenske vojske na otoku, braniti Korčulu, a ne Jugoslaviju. U rujnu 1991., predaje Hrvatskoj vojsci kompletno naoružanje Teritorijalne obrane, ali i dio naoružanja JNA (puške 79 mm). S činom predaje oružja postaje izdajnik JNA, ali ga istovremeno pojedini mještani nazivaju Adžićem, prijete mu, uskraćuju mu prodaju kruha i mesa.

Kako bi spriječio sukob s Hrvatskom vojskom, pušta sve vojnike iz vojarne. Tog kritičnog rujna najavljen mu je dolazak broda s Visa koji je imao „sua ovlaštenja“. Bilo je to 28.9. oko 16 sati. U okolici vojarne se porazmjestila Hrvatska vojska. Našao se na njihovom nišanu, ali i nišanu 20-ak jugoslavenskih vojnika koji su se iskrcavali s desantnog broda uz potporu 9 ratnih brodova. A on sam, ničiji, neprijatelj i jednih i drugih. U strahu za život premišljao se da li otvoriti vatru na brod, ali bi tada stradala njegova Luka i nedužni ljudi. Prepustio se sudbini. Nakon što su izvukli naoružanje, namjeravali su i njega povesti - „izdajnika koji je predao oružje ustašama“. No, on je to odbio i uz prijetnje sudbinom sina koji se tada nalazio u zadarskom Zemunik. Jasno je rekao da je Vela Luka njegov dom. Kasnije će doznati da su mu život poštedili po izravnoj naredbi admirala Čulića, s kojim se osobno poznao.

Nakon što su otišli, Dane odlazi svojoj supruzi i vraća se u Privalu dva dana poslije, ali sada kao hrvatski vojnik. U veljači 1992. s Markišom Zlokićem bit će na položaju kada se razarač „Split“ povlačio Korčulanskim kanalom. Nakon što je razarač ispalio par hitaca na Privalu,

oni su uzvratili. Od 11 projektila, njih 7 je pogodilo razarač i potpuno ga onesposobilo. Navodno su poginula 4 mornara. Reći će: „Njih mi je žao, oni nisu bili ništa krivi“. Bio se prijavio i za odlazak na južno bojište, ali su ga zadržali na Privali. Nekoliko puta je poslije tražio da ga umirove, tek su mu prihvatili 1993. No, i poslije se dobrovoljno javlja i odlazi s ribarskim brodom „Vrana“ za potporu oslobađanju južne granice.

Dane sa svojom kćerkom Milenom, dobrovoljkom Domovinskog rata 1992.

Od 1972. kada je stigao u Luku, Mileusnić joj se predao, potpuno i bez rezerve. Ni u najkritičnijim trenucima nije propustio misliti na dobro svojih Lučana. Za neke će ostati samo došljak, Jugoslaven i Srbin (premda će sam reći kako se on osjeća Hrvatima jer ovo jest njegova država), odgovoran što nije spriječio izvlačenje oružja, krivac za smrt vojnika stradalog od mine u Privali... No, zar je pravdom bilo sve to očekivati ili svaljivati na pleća jednog jedinog čovjeka koji je toliko učinio da bi poštedito Luku i Lučane ratnog stradanja. Jer, herojstvo u ratu ne znači samo dokazati se na ovoj ili na onoj strani, a protiv drugih. Biti ratni heroj trebalo bi značiti puno više, djelovati za (dobro svih, spašavanje života), a ne samo protiv. I biti povrh svega čovjek. A sve je to, i više od toga, naš Dane Mileusnić. (Tonko Barčot)

I N M E M O R I A M

Eldo Franulović Manjak (1938.-2019.)

Nakon duže bolesti u 81. godini života napustio nas je Eldo Franulović, jedan od osnivača SDP-a u Veloj Luci. Rođen je u lijevo orijentiranoj i antifašističkoj obitelji. Po zanimanju je bio ekonomski tehničar. Radio je u Tvornici za preradu ribe „Jadranka“, a poslije na

rukovodećim radnim mjestima u Hotelskom, turističkom i trgovačkom poduzeću „Hum“. Bio je direktor OOUR-a Trgovina. Od najranije mladosti bio je aktivni sportski i društveni radnik - u Plivačkom i Vaterpolo klubu Vela Luka, te u Sportskom ribolovnom društvu „Zubatac“. Sudjelovao je u organizaciji brojnih sportskih priredbi u mjestu, a

posebno natjecanja podvodnih ronilaca i udičara. Bio je aktivan i u humanitarnim organizacijama, kao i u Domovinskom ratu, od samih početaka. Djelovao je i u Poljoprivrednoj zadruzi „Lučica“. Uživao je u poljoprivredi, osobito u maslinarstvu. Bio je čestit, vrijedan i pošten drug, a njegov doprinos ovoj stranci je bio neprocjenjiv. (Tonči Donjerković)

O Rajčićima ili o Luci kao utočištu za prezrene

Prezime Rajčić, koji neki izvode iz muškog imena Raič, potječe iz Dalmatinske zagore, iz Nevesta (općina Unešić). U tom se kraju prvi put spominje u 17. st. Poslije naseljavaju i okolicu, pa i Ogorje iz kojeg potječu preci Antuna Rajčića, koji će se doseliti u Velu Luku 1820-ih.

Antun je rođen 1776. u obrtničkoj obitelji Bože Rajčića i Jake Elez, navodno u Splitu, no čini se da je njegova obitelj i dalje bila snažno vezana uz Ogorje. Antun Rajčić će zaploviti i baviti se trgovinom. U braku s Vicom Lisičić u Splitu će mu se roditi kćerka Marija (1802?), sinovi Lovre (1804.) i Antun (1809.). No, ubrzo po rođenju drugog sina, događa se nešto šokantno. Prema Nikoli Ostoiću, Antun je ubio svoju ženu zatekavši je u preljubu, i pobjegao. No, već 1811. vraća se u Split kao pilot na engleskoj fregati u kratkotrajnom zauzeću Splita. Iskoristio je stanje prevrata i zapalio arhiv Suda želeći uništiti tragove o ubojstvu. Ipak, to mu nije pošlo za rukom te je po povratku austrijske vlasti bio osuđen i utamničen. Logičnom se čini njegova odluka da se po odsluženju kazne odseli. Mjesto njegovog izbora bila je Vela Luka, koja se 1820-ih još uvijek mogla činiti primitivnim seocetom, no s velikim razvojnim potencijalom. Za Antuna Rajčića ona se mogla činiti idealnim mjestom. Novi svijet za novi početak. Novi svijet kao pribežište za otpadnike od društva.

A počelo je već 1822. kada se Antunova kćerka Marija upoznala s Velolučaninom Jerkom Jurkovićem i začela. Dvije godine živjet će u divljem braku i bila je to tada prava afera u očima crkve. Čini se da je upravo njihovo vjenčanje 1824. bilo okidač za preseljenje čitave obitelji u V. Luku. Da Antun sa svojim sinovima također

živi u V. Luci, potvrđuje popis kućedomaćina 1827. Par godina poslije oženit će Splićanku Vicu Družević rođ. Škaričić. Oboma je to bio drugi brak. S njom će dobiti još tri kćerke: Luciju (1830.), Antoniju (1832.) i Mandu (1837.). U samom središtu Vele Luke (danas kod Cvječare "Dada") otvorit će prvu lušku gostionicu. Velika kuhinja, krušna peć, gustrina, konoba i podrum svjedoče ponudi hrane i pića. Vodili su je oba supružnika, uz pomoć svojih kćerki, sve do svoje smrti 1849. Zanimljivo, Antuna će ukopati u Blatu, dok će Vicu u V. Luci (bit će prvoukopana na groblju sv. Roka).

Antunova dva sina iz prvog braka u V. Luci razvijaju pomorski biznis. Izvor njihova bogatstva bio je trabakul. Stariji Lovre Rajčić postat će jedan od najimućnijih Velolučana. U braku s Korčulankom i kćerkom brodograditelja Franom Kačić Bačina sagradit će kuću na dva kata u Lučici (danas kuća Žuvela Perac uz peškariju). 1850-ih njegova će obitelj biti svrstana u I. kategoriju za plaću učitelja. Poslovno surađuje sa spomenutim Jurkovićem (suvlasnici brodova) i Antunom Vlašićem (najam Kamenjaka, Gubeše, Ošjaka i Karbuna sredinom 19. st.). Najam ovih otočića otkriva priču o Gradini kao najznačajnijoj luci na zapadnom dijelu

otoka u to vrijeme, kao i o luci Karbuni za Blato. Tek će krajem 1860-ih s izgradnjom Male rive i s parobrodima lučki značaj Gradine opasti. Lovrov mlađi brat Antun Rajčić 1841. kupuje u Dubrovniku braceru nosivosti 8 t imena „Rosa“. Iste godine brodograditelj Kačić mu je popravlja u V. Luci.

I kad se investicija trebala početi vraćati, Antun 1843. iznenada umire. Nije još bio napunio 35 godina. Ta će tragedija unazaditi njegovu mladu obitelj. Supruga Margarita rođ. Barčot, maloljetni sinovi Antun i Lovro, kćerka Vica bit će prisiljeni prodati kupljenu braceru. Prodat će je Antunu Druževiću, sinu Vice Rajčić Škaričić iz prvog braka (poslije će se Družević i doseliti u V. Luku). Očeva smrt bit će početak propasti ove obitelji.

Da se nešto loše događa, nagovijestila je i prerana smrt drugog brata Lovra 1856. No, prava tragedija će uslijediti 1860-ih. Jedan za drugim umrla su 4 mlada Rajčića, pomorca - Filip, Antun Lovrin, Antun Antunov i Lovre. Najmlađi je imao 25, a najstariji 31 godinu života. Smrt je nastavila kositi i njihove sestre i nećakinje. Bila je to vjerojatno tuberkuloza, zarazna bolest koja se širila kućanstvom u 19. st., i presudila nestanku ovog prezimena u V. Luci.

Na životu će ostati tek dvoje Lovrine djece Matij i Marija. Brat i sestra Rajčić će se vjenčati za brata i sestru Joković, svoje prve susjede. Matij je bio "sansar", posrednik u prodaji vina, vlasnik većih kompleksa zemlje na Vrancu i u Kalima gdje je i podigao svoju kuću polaču (u blizini Višnjica križa). U braku s Filom Joković rodila mu se jedinica Frana zvana Keka. Ona će se udati za Viska Žuvelu Koščeta Višnju. Sa smrću Keke 1950. okončana je i priča Rajčića u V. Luci, no Kekini potomci žive i danas. Zanimljivo, prezime su izgovarali "Raačić", pa je u nekom trenutku došlo do iskrivljavanja priče o doseljenju (Cavtat umjesto Splita). (Tonko Barčot)

Posljednja luška Rajčića - Keka Rajčić Žuvela okružena potomcima Višnjčićima oko 1940.